

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност *Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)*

Автор на дисертационния труд: Меритон Хаим Исмаили

докторант (на задочна подготовка) към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд:

Рецензент: проф. д-р **Стела Атанасова Тодорова**, АУ – Пловдив, област на висше образование Социални, стопански и правни науки; професионално направление: Администрация и управление, Икономика определена за член на научното жури със заповед № РД-16-265/5.03.2020 год. от Ректора на АУ.

1. Кратко представяне на кандидата.

Докторант Меритон Исмаили е роден на 14 май 1992 г. в Штайм, Косово. Основно и средно образование завършва в родния си град. Завършва специалност технология в ABB College и придобива бакалавърска и магистърска степен по „УПРАВЛЕНИЕ И ТЕХНОЛОГИИ“ към AAB COLLEGE. В университета „ХАКСИ ЗЕКА“ получава магистърска степен в областта на публичната администрация. Докторантът преминава през различни курсове и обучения свързани с неговата специалност: Обучение: „Мониторинг на прокуратурата в общините“ IDK Прищина 2014; Обучение: „Лидерство и управление в училище USPE & Shtime 19.4.2014 (сертификат); Участник в конференция „Къде ще бъде обучението на Shtime през 2018 г.“ организирана от Municipality на Shtime & QAPA.

В резултат на изведените факти може да обобщим, че докторантът е посветил изцяло своя професионален път на икономическата теория и практика,

свързани с влияние на управлението на различните институции и инструменти върху развитието на селските райони.

2. Актуалност на проблема.

През последните години селските райони в Косово претърпяха значителни промени в социално-икономическо отношение, а маркетинга свързан със селския туризъм има слабо влияние за насърчаване на икономическото им развитие. Липсва маркетингова кампания, която да популяризира развитието на селския туризъм, който е основен източник на доходи за голяма част от хората живеещи в селските райони. Всички тези проблеми на които е посветена разработката я правят изключително актуална и полезна от теоретична и практическа гледна точка.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на настоящия дисертационен труд е да постави проблемите и очертае тенденциите в развитието на селския туризъм в Република Косово. Необходимо е да се определи нивото на инвестиции в селски туризъм в Косово, както и необходимостта от нови такива с цел по-нататъшното му развитие и популяризиране. Тази основна цел включва следните подцели:

- създаване на нови работни места и увеличаване на заетостта в селските райони;
- подпомагане на земеделските производители в определени сектори с цел сближаването им с европейските правила, стандарти и практики;
- оказване подкрепа за развитието на туризма в Косово чрез прилагане на съвременни компютърни технологии за реклама на природното богатство и наследство;
- постигане на устойчив и приобщаващ растеж чрез развитие на селското стопанство;
- разнообразяване на туристическия продукт на Косово чрез насърчаване развитието на културно-историческия туризъм.

С оглед постигане на изброените по-горе цели са решени редица задачи.

Основната изследователска хипотеза на дисертационния труд е: Маркетингът влияе върху развитието на селския туризъм в Косово.

Във връзка с основната хипотеза са формулирани още четири допълнителни хипотези: насърчаването на природните красоти допринася за развитието на селския туризъм; инвестициите в инфраструктура се отразява върху развитието на селския туризъм; липсата на места за туристи, ниското ниво на сигурност и хигиена се отразява върху развитието на селския туризъм; качеството на хотелските услуги се отразява върху привличане на местни и и международни туристи.

Изследователските въпроси, на които докторантът дава отговор в настоящата разработка са тясно свързани с формулираните хипотези.

Инструментариумът, който се използва при проучването включва осем хипотези и конкретен въпросник, който се състои от две части: първата част се фокусира върху набиране на демографски данни, а втората част се състои от 10 конкретни въпроси като последните са ранжирани и се започва с въпроси от по-висок ранг. Анализът на данни се извършва чрез Google анкети.

За доказване на концептуалната теза и формулираните хипотези освен специфичните методи свързани с тях се използват и редица други по-общии методи: системен анализ; сравнителен анализ; графичен анализ; статистически методи. Всички данни се събират чрез GooglePolls, а се обработват и анализират чрез специализирания програмен продукт SPSS.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е изложен във въведение, три глави, заключение и приложения разположени на 205 страници. Изследването е онагледено с 27 таблици, 19 фигури и 30 снимки.

Изложението на дисертацията притежава научен стил. В използваната литература са включени 151 литературни източника.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Дисертационният труд е разработен, като са използвани: 151 броя научни публикации и трудове на автори; информационни бюлетини на международни организации; доклади и бюлетини на министерства и общини на Република Косово, както и редица нормативни актове и решения на Министерски съвет на Република Косово.

Емпиричната информация за изследването е осигурена и от извадкови анкетни проучвания и дълбочинни интервюта с помощта на изготвени от автора анкетни карти.

В увода на докторантския труд са представени актуалността на темата, обекта и предмета на изследване, целта и задачите, изследователските хипотези. Представен е методическият подход и структурата на работата.

Първа глава на дисертационния труд прави критичен преглед на теоретичните и методологически основи на управлението на маркетинга. Докторантът разглежда ролята и значението на маркетинга, основните понятия, подходи и етапи свързани с управлението на маркетинга, спецификата на селския туризъм като обект на управление на маркетинга, прави анализ на селския туризъм в Косово, както и на туристическите организации в селските райони на Косово. Краят на първа глава завършва с разработване на методологическия подход на предстоящото изследване.

От направеното изложение в първа глава проличава доброто познаване на управленческите аспекти на маркетинга от страна на докторанта.

Във втора глава на дисертационното изследване се описва методиката на проучването в това число целите на изследването, извадката обект на проучване, нейното описание, процедурата използвана за нейното дефиниране и събиране на данните, както и констатациите свързани с цел

първи изследвания. Тук се идентифицират и районите с потенциал за развитие на селски туризъм в Косово.

В глава трета озаглавена „Анализ на маркетингови дейности в туристически организации в Косово“ се прави анализ на развитието на селските райони в Косово и мерките приложени към тях. На този фон са проследени тенденциите в развитието на селския туризъм в Косово, съществуващите туристическите организации в сектора, както и управлението на маркетинга в тях, стратегическо ръководство и обучение свързани с туристическа дестинация. Прави се и верификация на разработените статистически хипотези, като по този начин се търси доказателство за правотата на изследователската теза. В тази глава са направени основните изводи свързани с изследването и съответните препоръки към маркетинга на туристическия бизнес в селските райони.

Заклучението на дисертационния труд обобщава основните изводи от получените резултати при изследването и дава ценни препоръки за разрешаване на голяма част от възникващите проблеми за развитието на селския туризъм в Косово. Дава се ценна препоръка общините в селските райони на Косово да разработят съвместна стратегия за развитие на селския туризъм.

Общата оценка, която правя на дисертационния труд е следната: използваната литература от докторанта съответства на изследването, авторите са цитирани точно и коректно, напълно са решени поставените цели и задачи залегнали в дисертационния труд. Стилът е научен и разбираем. Оформлението и онагледяването на получените резултати е много добро.

6. Приноси на дисертационния труд.

В дисертационния труд могат да се открият следните приносни моменти с научен и научно-приложен характер:

1. Изяснени са основните понятия и процеси, свързани с управлението и приложението на маркетинговия подход в областта на селския туризъм;
2. В резултат на проведеното изследване са установени, посочени и анализирани основните рискови фактори пред които фирмите са изправени развивайки туристическия бизнес в селските райони.
3. Посочени и анализирани са разходите и ползите от развитието на селския туризъм за социално-икономическото развитие на селските райони.
4. Разработена е стратегическа рамка за управление на селския туризъм в Република Косово.

7. Критични бележки и въпроси.

Работата на докторанта представлява едно завършено научно и приложно изследване поради което аз нямам критични забележки. Имам препоръка докторанта след защита на дисертацията да продължи и разшири своята работа, насочена към изследване ролята на туризма за развитие на селските райони.

8. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът има общо 5 публикации от които 3 самостоятелни. Те са следните:

1. Meriton, I., J. Fejza. Motivation and its impact on an organization. Knowledge International Journal. Vol. 28.5, 14 December 2018, p.p. 1571-1574
2. Meriton, I., J. Fejza. Methods of recruitment in the chain of stories. Knowledge International Journal. Vol. 28.5, 14 December 2018, p.p. 1581-1584
3. Meriton, I. Motivation in rural tourism. Knowledge International Journal. Vol. 31.5, 5 June, 2019, p.p. 1641-1644
4. Meriton, I. Touristic propaganda in rural tourism. Knowledge International Journal. Vol. 31.5, 5 June, 2019, p.p. 1645-1648
5. Meriton, I. Touristic propaganda in rural tourism. Knowledge International Journal. Vol. 31.5, 24 December, 2019, p.p. 207-212

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторантката, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Меритон Хаим Исмаили образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност *„Организация и управление на производството“*.

Дата: *7.07.2020*.....
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ: .....
(проф. д-р Стела Тодорова)